

Список використаних джерел

1. Лігоненко Л.О. Антикризисное управління підприємством: теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій / Л.О. Лігоненко. – К.: КНТЕУ, 2001. – 580 с.
2. Беляев А.А., Коротков Э.М. Антикризисное управление: учеб. Для студентов вузов, обучаю. По специальности «Менеджмент организации» / А.А. Беляев, Э.М. Коротков. – 2-е изд., перераб и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2009. – 311с.
3. Василенко В.О. Антикризисное управління підприємством. Навч. Посібник / В.О. Василенко – К.: ЦУЛ, 2003. – 503 с.
4. Івченко І.Ю. Економічний ризик: навчальний посібник / І.Ю. Івченко – Київ: «Центр навчальної літератури», 2004. – 304 с. – С.257.
5. Боровкова В.А. Управление рисками в торговле / В.А. Боровкова– Спб: Питер, 2004. – 288с.: ил. – (серия «Теория и практика менеджмента») – с. 171.

Ключові слова: антикризове управління, ефективність, економічний ризик, людський капітал, інформаційне забезпечення, механізми з мінімізації економічного ризику, корпоративна культура.

Ключевые слова: антикризисное управление, эффективность, экономический риск, человеческий капитал, информационное обеспечение, механизмы по минимизации экономического риска, корпоративная культура.

Keywords: anti crisis management, efficiency, economic risk, human capital, information management, mechanisms to minimize economic risk, corporate culture.

УДК 658.14

АНАЛІЗ СТАНУ ТА ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ У КОНТЕКСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЇХ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Орловська Ю.В., д.е.н., професор, ДВНЗ «ПДАБА», м. Дніпропетровськ
Фісуненко П.А., к.е.н., доцент, ДВНЗ «ПДАБА», м. Дніпропетровськ
Левченко В.Ф., к.е.н., доцент, ДВНЗ «ПДАБА», м. Дніпропетровськ

Орловська Ю. В., Фісуненко П. А., Левченко В. Ф. Аналіз стану та тенденцій розвитку будівельних підприємств у контексті дослідження їх економічної безпеки.

В роботі проведено аналіз сучасного розвитку будівельної галузі і будівельних підприємств у контексті дослідження їх економічної безпеки. Встановлено, що розвиток будівельних організацій залежить від зовнішніх умов, в яких вони здійснюють свою діяльність (рівень розвитку політичної та економічної систем, чинна правова база, відносини власності, кон'юнктура галузевого ринку і т.д.). Через те, що ці умови прямо впливають на результати будівельної діяльності, розгляд проблеми економічної безпеки будівельних організацій є неможливим у відриві від аналізу становища в економіці України. Стан будівельної сфери є відображенням макроекономічної ситуації в країні, оскільки будівельний сектор одним з перших реагує як на погіршення економічної ситуації, так і на позитивні зміни. Показано, що у докризовий період будівництво представляло собою одну з галузей, які динамічно розвивались та демонстрували високий рівень зростання. Починаючи з 2000 р. і до 2008 р. індекс обсягу будівельних робіт постійно зростав, але протягом 2008–2010 рр. відбулось суттєве, навіть порівняно інших галузей, скорочення обсягів виконаних будівельних робіт. В статті проведено дослідження стану та тенденцій розвитку будівництва в Дніпропетровській області. Встановлено, що необхідно приділяти увагу проблемам, виявленим при аналізі будівельної галузі, в тому числі підвищувати рівень економічної безпеки діяльності вітчизняних будівельних підприємств.

Орловская Ю. В., Фисуненко П. А., Левченко В. Ф. Анализ состояния и тенденций развития строительных предприятий в контексте исследования их экономической безопасности.

В работе проведен анализ современного развития строительной отрасли и строительных предприятий в контексте исследования их экономической безопасности. Установлено, что развитие строительных организаций зависит от внешних условий, в которых они осуществляют свою деятельность (уровень развития политической и экономической систем, действующая правовая база, отношения собственности, конъюнктура отраслевого рынка и т.д.). Так как эти условия напрямую влияют на результаты строительной деятельности, рассмотрение проблемы экономической безопасности строительных организаций невозможно в отрыве от анализа положения в экономике Украины. Состояние строительной сферы является отражением макроекономической ситуации в стране, поскольку строительный сектор одним из первых реагирует как на ухудшение экономической ситуации, так и на позитивные изменения. Показано, что в докризисный период строительство было среди отраслей,

которые динамично развивались и демонстрировали высокий уровень роста. Начиная с 2000 г. до 2008 г. индекс прироста строительных работ рос, но в течении 2008-2010 гг. произошло значительное, даже по сравнению с другими отраслями, сокращение объемов выполненных строительных работ. В статье проведено исследование состояния и тенденций развития строительства в Днепропетровской области. Установлено, что необходимо уделять особое внимание проблемам, выявленным при анализе развития строительной отрасли, и повышать уровень экономической безопасности деятельности отечественных строительных предприятий.

Orlovska I., Fisunenko P., Levchenko V. The analysis of the current state and development tendencies of the building enterprises in the context of the economic security.

The development of the modern construction industry and the building enterprises in the context of the study of the economic security are analyzed. It is determined that the development of construction companies depends on the environmental conditions in which they operate (the level of the political and economic systems, the current legal framework, property relationships, industry market environment, etc.). Since these conditions directly affect the results of the construction activities, it is very important to analyze the economic security of building enterprises together with the analysis of the situation in the Ukrainian economy. State of the construction sector is a reflection of the macroeconomic situation in the country, as the construction sector react is among the branches of economy which first react on both the positive changes of the economic situation and its decline. It is shown that in the pre-crisis period construction was among the branches, which rapidly developed and demonstrated a high level of growth. Since 2000 till 2008 years there was the rising, but during 2008-2010 there was the significant reduction of the of construction works volume. The trends of development of construction in the Dnepropetrovsk region are researched. It is empathized that the sufficient attention should be drawn to the problems identified during the analysis of the construction industry and the economic security of the local building enterprises should be improved.

Постановка проблеми. Фінансова криза виявила основні проблеми, пов'язані з будівництвом в Україні та змусила не тільки підприємства, але й державну владу переглянути принципи управління та регулювання в галузі, оскільки саме будівельна галузь може стати тим локомотивом, який здатен вивести економіку країни з кризи. Сьогодні стало зрозумілим, що будівельна галузь є високозалежною від макросередовища та кон'юнктури інших ринків. Ці обставини обумовлюють необхідність проведення ґрунтовного дослідження та аналізу стану та тенденцій розвитку середовища функціонування вітчизняних будівельних підприємств та встановлення впливу цих тенденцій на рівень економічної безпеки суб'єктів господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку будівельної галузі в Україні досліджують такі фахівці, як В.Анін, А.Гойко, З.Гуцайлюк, В.Завгородній, Л.Левіт, Є.Мних, П.Микитюк, Т.Одаренко, Р.Подольський, Т.Пушкар, І.Романютін, В.Рудницький, Л.Сазонова, Т.Сидорченко, Л.Стрембіцька, О.Шевчук, О.Удовенко, В.Федоренко, М.Чумаченко та ін. Вони розкривають здебільшого різноманітні економічні аспекти становлення та функціонування будівельної галузі. Більшість авторів розглядають це питання, не враховуючи аспекти функціонування будівельної галузі, які пов'язані з економічною безпекою будівельних підприємств.

Таким чином **метою даного дослідження** є аналіз сучасного розвитку будівельної галузі і будівельних підприємств у контексті дослідження їх економічної безпеки.

Викладання основного матеріалу. Будівельна діяльність представляє сферу матеріального виробництва, здійснення якої проявляється у створенні нових виробництв, розширенні, реконструкції та технічному переозброєнні діючих підприємств та інших об'єктів виробничої сфери, а також об'єктів невиробничої сфери. До продукції будівництва також відноситься капітальний ремонт об'єктів будівельного походження. Особливість будівництва в тому, що воно виробляє основні фонди на місці їхнього майбутнього функціонування. До будівництва відносяться: зведення будівель і споруд виробничого та невиробничого призначення; монтаж обладнання; проектні, вишукувальні, бурові та інші роботи, пов'язані із зведенням певних об'єктів; капітальний ремонт будівель і споруд.

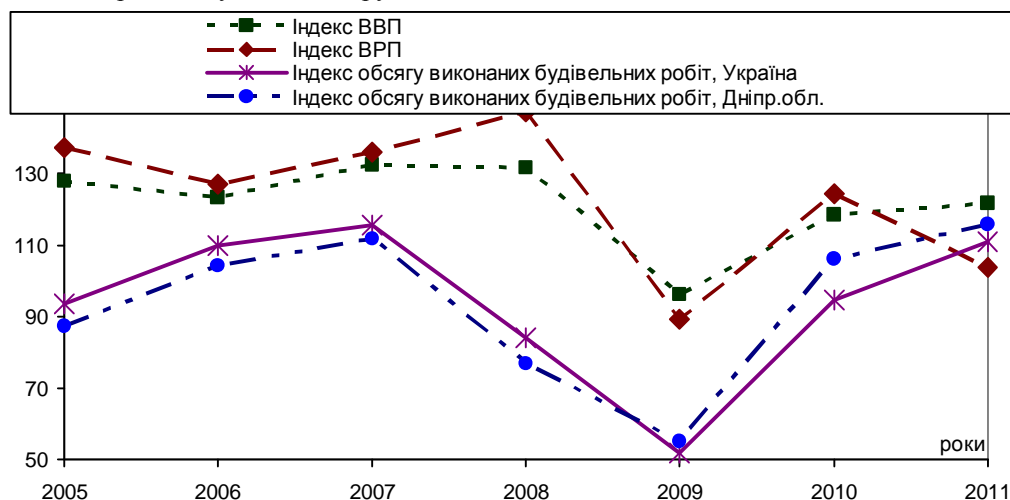

Рис. 1. Темпи зростання ВВП, ВРП, обсягів виконаних будівельних робіт по Україні та Дніпропетровській області (за даними Держкомстату) [6]

Сталий розвиток будівельних організацій залежить від зовнішніх умов, в яких вони здійснюють свою діяльність. До таких умов відносяться рівень розвитку політичної та економічної систем, чинна правова база, відносини власності, кон'юнктура галузевого ринку і т.д. У силу того, що ці умови прямо впливають на результати будівельної діяльності, розгляд проблеми економічної безпеки будівельних організацій неможливо у відриві від аналізу становища в економіці України. Стан будівельної сфери є відображенням макроекономічної ситуації в країні, оскільки будівельний сектор одним з перших реагує як на погіршення економічної ситуації, так і на позитивні зміни. Наочно це може продемонструвати така інформація. Стан та тенденції розвитку будівельної галузі зазвичай характеризуються певними статистичними показниками. Перш за все необхідно дослідити тенденції зміни показників ВВП та ВРП, та співставити їх з тенденціями зміни обсягів виконаних будівельних робіт (рис. 1). З інформації, наведеної на рис. 1 чітко видно, що будівельна галузь відчула кризові явища раніше (у 2008 р.), тоді як ВВП та ВРП в цьому році зростали.

Слід підкреслити, що у докризовий період будівництво було серед галузей, які динамічно розвивались та демонструвало високий рівень зростання. Починаючи з 2000 р. індекс обсягу будівельних робіт зростав до 2008 р., але протягом 2008–2010 рр. відбулось значне скорочення обсягів виконаних будівельних робіт. У 2009 р. обсяги будівельних робіт досягли свого мінімуму за часів незалежності України – вони знизилися на 51,8% порівняно з 2008 р. І це при тому, що у 2008 р. вже відбулось падіння обсягів виробництва в цій галузі.

У 2011 році підприємствами країни виконано будівельних робіт на суму 60454,3 млн. грн., що на 11,1% більше порівняно з відповідним періодом 2010 року (рис. 2).

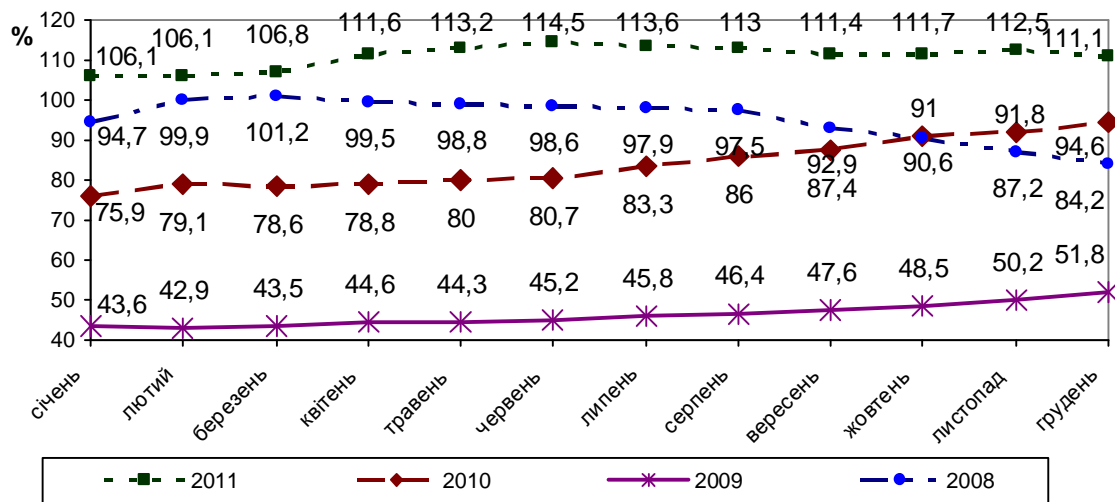

Рис. 2. Динаміка темпів зростання (зниження) обсягів будівельних робіт (зростаючим підсумком у % до відповідного періоду попереднього року) [6]

Зросли обсяги робіт порівняно з 2010 роком на підприємствах 19 із 27 регіонів країни, серед них найбільше – Донецької (на 36,0%), Київської (на 25,3%), Волинської (на 23,3%) та Житомирської (на 20,6%) областей. Скоротились обсяги робіт на будівельних підприємствах 8 регіонів, зокрема Рівненської області – на 32,6%, Тернопільської – на 21,9%, Миколаївської – на 10,5%, Закарпатської – на 5,0%. У розрахунку на 1 особу наявного населення обсяги виконаних будівельних робіт в цілому по Україні склали 1320,6 грн., що на 11,5% більше порівняно з 2010 роком. Серед регіонів найвищим цей показник є у місті Києві (5122,9 грн. на 1 особу, що у 3,9 разів перевищує середній показник по Україні), високим – у Полтавській (2220,7 грн.), Донецькій (2001,1 грн.) та Київській (1547,9 грн.) областях. Найнижчі показники виробничої активності у будівництві спостерігались у Закарпатській (351,4 грн.), Херсонській (402,9 грн.) та Чернігівській (453,6 грн.) областях. Зростання темпів будівельних робіт у 2011 році порівняно з відповідним періодом 2010 року відбулося за всіма основними видами будівельної діяльності, крім робіт із завершення будівництва, обсяги яких скоротились на 13,4%. На загальну тенденцію найбільше вплинула діяльність підприємств, що здійснюють будівництво будівель і споруд, частка яких у загальному обсязі становить 85,7%. Серед них значно збільшили обсяги робіт підприємства, що здійснюють будівництво доріг, аеродромів та улаштування поверхні спортивних споруд (в 1,4 рази). Також наростили обсяги робіт підприємства, що здійснюють монтаж та встановлення збірних конструкцій (на 21,1%), будівництво будівель (на 10,4%) та підприємств енергетики, добувної й обробної промисловості (на 6,8%).

Високі темпи зростання інвестицій в основний капітал необхідні для суттєвого оновлення основних фондів, яке має бути здійснене в найближчі роки, оскільки моральний і фізичний знос основного капіталу в Україні в останні десятиліття досягли такого рівня, коли тільки прискорене зростання виробництва продукції фондоутворюючих галузей здатне забезпечити значне збільшення виробництва та зростання рівня життя населення. Основним джерелом фінансування вкладень у виробничий сектор економіки є власні кошти підприємств, тому для стимулювання їх припливу необхідно посилити як участь держави в інвестиційному

процесі, так і самих підприємств. В умовах стимулювання державою інвестицій в економіку країни та щорічного нарощування обсягу інвестицій можливий стійкий економічний ріст.

Але навіть при відсутності цих умов не втрачає свою актуальність проблема економічної безпеки організацій. У разі її досягнення підприємства мають можливість ефективно реалізовувати свій виробничий та економічний потенціал, а при створенні більш сприятливих умов - повною мірою реалізовувати стратегічні цілі. Будівельна галузь, як будь-яка галузь матеріального виробництва, має свої особливості. Такими для неї є високий ступінь мобільності, матеріаломісткості, трудомісткості, тривалість інвестиційного циклу. Будівельні об'єкти завжди зберігають риси своєї унікальності. До певних організаційних особливостей призводить і те, що успішна діяльність організацій будівельної галузі безпосередньо залежить від наявності замовлень.

Також свій відбиток на діяльності будівельних організацій накладають географічні, соціально-економічні умови регіону і особливості його законодавства. Це обумовлює специфічні властивості будівельної продукції і технологію її виробництва. Особливості будівельної продукції призводять до прямої залежності будівельних організацій і від соціально-економічних умов регіону, в якому вони функціонують. Все це призводить до необхідності враховувати при аналізі діяльності будівельної організації і особливості регіону. В якості регіону дослідження була обрана Дніпропетровська область.

До складу будівельного комплексу Дніпропетровської області нині входять 329 великих і середніх будівельних і спеціалізованих організацій, понад 60 підприємств промисловості будівельних матеріалів. Дослідно-вишукувальними роботами та розробкою проектно-кошторисної документації займаються 15 проектних організацій. В області щороку вводиться 170-559 тис. квадратних метрів житла загальної площі. Біля половини житлового будівництва будується індивідуальними забудовниками. За 2010 рік підприємствами Дніпропетровської області виконано будівельних робіт на загальну суму 3023,5 млн. грн., що на 36% більше аналогічного періоду 2009 року. За останні 3 роки в області виконано будівельних робіт на суму майже 9 млрд. грн. В галузі будівельні роботи виконують 34 діючих підприємства (ПАТ НВО «Созидатель», ТОВ СК «Славутич», ТОВ «Майстер-Буд», ПП БПФ «Південьбуд», ТОВ «БПК «Трест реконструкції та розвитку», ТОВ ПКП «Промонтаж-Реконструкція» та інші). Зводиться житло й філіями (або афілійованими підприємствами) загальнонаціональних забудовників, такими як ПАТ ХК «Київміськбуд». У індивідуальній забудові домінує житлове будівництво. У поєднанні з будівництвом розвиваються суміжні галузі: цементна, виробництво цегли і інших будматеріалів. За 2011 рік підприємствами області виконано будівельних робіт власними силами на суму 4464,3 млн.грн., що на 15,8% більше, ніж у 2010 році (рис. 3).

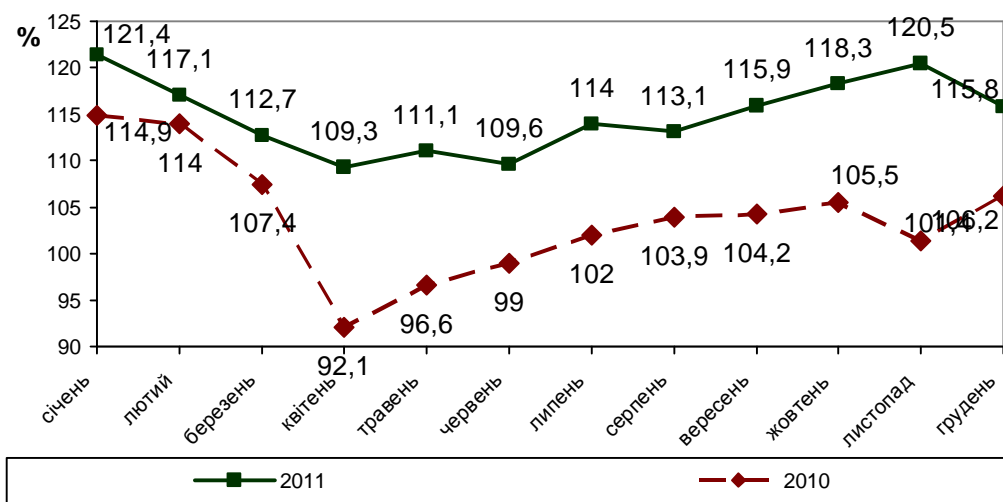

Рис. 3. Зміни обсягів будівельних робіт (наростаючим підсумком у % до відповідного періоду попереднього року) [6]

Висновки та перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Наведена інформація дає змогу зробити висновок, що будівельна галузь відіграє ключову роль в економіці країни, на її частку припадає значний обсяг створених робочих місць, приросту валового національного продукту, інвестицій. Саме тому потрібно приділяти достатню увагу проблемам, виявленим при аналізі будівельної галузі: моніторинг ринку; самостійний пошук партнерів; високий рівень цін на готову будівельну продукцію в порівнянні з іншими регіонами; значний відсоток будівельних машин із вичерпаним терміном служби; низький рівень інвестицій в основні фонди виробничого призначення; велика частка збиткових організацій.

У цих умовах необхідно термінове підвищення економічної безпеки діяльності, але що таке економічна безпека, як її оцінити - однозначних відповідей немає. Отже, виникає необхідність у розгляді основних методик оцінки економічної безпеки будівельних підприємств з метою їх подальшого вдосконалення.

Список використаних джерел:

1. Зернюк О.В. Маркетинговий менеджмент будівельного підприємства / О.В.Зернюк, С.В.Забара // Економіка Крима, №1(34), 2011. – С.452–457.

2. Маркетинг в строительстве / под ред. И.С.Степанова, В.Я.Шайтанова. – М.: Юрайт-Издат, 2002. – 344 с.
3. Пасічник В.П. Маркетинг будівельних ринків України: поточний стан і перспективи / В.Пасічник // Маркетинг в Україні. – 2006. – № 4. – С.55–59.
4. Арап Э.Х. Особенности маркетинга в строительстве / Э.Х.Арап. – [Електронний ресурс]. – Режим доступа: // www.pdfactory.com
5. Лівшиц В.Я. Головні аспекти маркетингу на ринку комерційної нерухомості України / В.Я.Лівшиц // Економіка та держава. – 2009. – № 6. – С. 63–65.
6. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
7. Джуччі Р. Житлове будівництво в Україні: причини поточної кризи та висновки для економічної політики / Р.Джуччі, Р.Кірхнер, Р.Возняк. – Інститут економічних досліджень та політичних консультацій, Берлін / Київ. – 2008. – 16 с.
8. Ісаєнко Д. Будівельний комплекс України: трансформація в умовах переходу до ринкового господарства / Д.Ісаєнко // Держава і суспільство, № 17, 2010. - С.206–210.
9. Мазилкіна Е.И. Маркетинг в отраслях и сферах деятельности: учебник / Е.И.Мазилкіна. – М.: ИТК «Дашкови К», 2008. – 300с.
10. Офіційний сайт Української національної іпотечної асоціації [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.unia.com.ua>

Ключові слова: будівельне підприємство, будівельна галузь, зовнішнє середовище, регіон, економічна безпека, прибуток, ефективність.

Ключевые слова: строительное предприятие, строительная отрасль, внешняя среда, регион, экономическая безопасность, прибыль, эффективность.

Keywords: building enterprise, construction as a branch of the economy, economic environment, region, economic security, profit, efficiency.

УДК 338:629

РИСКИ РАЗВИТИЯ КОСМИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ В УКРАИНЕ И РОССИИ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ

Петраков Я.В., к.э.н., доцент кафедры учета и аудита, Черниговский государственный технологический университет

Дарнопых Т.В., студент, Черниговский государственный технологический университет

Ломоносова А.Н., студент, Черниговский государственный технологический университет

Петраков Я. В., Дарнопых Т. В., Ломоносова А. М. Ризики розвитку космічної галузі в Україні та Росії: порівняльний аналіз.

В статті розглянуто питання ідентифікації ризиків розвитку космічної галузі України та РФ шляхом застосування методик SWOT, PEST-аналізу, ризик-матриці BCG. Результати SWOT-аналізу засвідчують високий потенціал співпраці між країнами за проектами космічної галузі, оскільки деякі загрози для космічної галузі РФ можуть бути зменшені за рахунок розширення кооперації з українськими постачальниками першого рівня, що мають необхідні ресурси та можливості. Втім, державна підтримка розвитку космічної галузі істотно відрізняється за кількістю пріоритетів та їх фінансовою підтримкою. В той час як Росія розширює державну підтримку галузі в довгостроковій перспективі, то Україна залишається на узбіччі в конкурентній боротьбі, перекладаючи тягар фінансової підтримки на приватний сектор. Результати PEST-аналізу вказують на превалювання економічних та технологічних факторів, що загрожують потенціалу розвитку космічної галузі в обох країнах. Відкритість до зовнішніх шоків та орієнтація на попит робить компанії більш вразливими, що вимагає додаткових заходів контр-циклічної політики з боку державного сектора, які б дозволили знизити тиск на конкурентоспроможність галузі з боку прискореного технологічного зносу, поляризації доходів домогосподарств, а також високих ризиків в системі постачання. І нарешті, ризик-матриця BCG дозволила узагальнити усі існуючі операційні, організаційні та маркетингові ризики для космічної галузі в Україні та РФ. Фінансова криза, ризики комерціалізації довгострокових проектів, деградація обладнання разом з виробничим браком сформували групу найвищих для галузі ризиків. Низький рівень інноваційної активності та витрат на дослідження, проблема старіння та відтоку молодих спеціалістів розглядаються як ризики середнього рівня. А